

Szalay

Károly ■ SZÓKIMONDÓ

A Bazilikában

Mindig gyönyörködöm a Szent István-bazilika belső szépségében. Annak ellenére, vagy éppen azért, hogy Európa majd minden fontos templomát meglátogattam. *Hild, Ybl, Kausser* koruk legnagyobb magyar építészei tervezték és húzták föl falait, *Benczúr Gyula, Than Mór, Feszty Árpád* festményeit, mozaikjait őrzik többek közt a plébániatemplom. A templomművészet szerelmese vagyok. Méltatlankodik is emiatt protestáns barátom: hol marad a vallásos áhítat, ha ennyire lenyűgöznek a külsőségek? De nem a Bazilikáról óhajtok ezúttal regélni, hanem két legutóbbi látogatásom során ott megélt élményeimről és gondolataimról.

Születésének 99. évfordulója előtt halt meg unokanővérem, apai ágon legközelebbi rokonom. A Bazilika Szent Jobbkápolnájában mondtak érte gyászmisét. (Mindig azt hangoztatta: kívárja, míg *Gyurcsány* elmegy a pokolba. Apám is 99 évet élt, ő az orosz kivonulást akarta kibekkelni. Fél évvel korábban halt meg. Szomorú magyar sors, de én a remény beteljesülését látom benne mégis.) A Szent Jobbal szemben ültem, meghatottan a majdnem ezer esztendő múlt tudatától. És az is megrendített, hogy *IV. Bélának* annyi baja közt gondja volt arra, hogy a tatárok elől Raguzába menekítse az ereklyét. A Bazilika pompájának ellentmondó szerény kis kápolna üvegablakai az Árpád-házi szenteket és *Gizella* királynét ábrázolják. Abba is megrendítő örület belegendolni, hogy nincs még egy európai uralkodóház, amelyik ennyi nagyszerű, példamutató szent hőst adott volna a kereszténységnek, mint az Árpád-ház. Persze világi hatalmuk erejét is jelzi ez a sok szent, nemcsak hitükét és erkölcsükét. És minden áhítatom ellenére az is eszembe jutott, hogy a szolgálalkú piti magyar kommunisták le akarták bontatni a Szent Annatemplomot, a Bazilikát is – *Sztálin* tervezett látogatása tiszteletére!

Az is fölködlött bennem, hogy ez az ország nemcsak szenteket, hanem olyan liberális férgeket és tetveket, fonnyasztott agyakat is kitermelt magából, akik „tetemcafátnak” titulálták a Szent Jobbot. Népünk a szélsőségek kavalkádja. Csodákra és förtelmekre egyaránt képes.

Másodjára *Gyurkovics Tibor* gyászszertartásán ültem a főhajóban. A rengeteg gyászoló közt keveselltem a kollégákat, az írókat, a költőket. A politikusok közül azonban ott volt az, aki nekem a legfontosabb, akitől a legtöbbet várok.

Nem lesz itt béke az értelmiségi életben, barátoskaim! Így nem lehet. Mert bennünk ugyan (még bennem is) megvolna a keresztényi szeretetből fakadó akarat annak ellenére, hogy én biza a harcos egyház híve vagyok és az is maradok, a másik félből azonban a jóindulat hiányzik. Teljességgel.

Ady Endre

„Mindaz, ami ezer éven át történt velünk, s amit szeretnénk a sorsharag számlájára írni, a mitökéletlenségünk bűne.”

Gyurkovicsban is megvolt a jó szándék. Tudom. Furdalta a lelkiismeret titokban, ha valakit megbántott. Szamaritánus szívvel fölhívta telefonon *Eörsi Istvánt* is, amikor megtudta, hogy halálos beteg és szenved. Az ádáz katolikusellenes költőt, aki neki mindenben elszánt ellentéte volt. De Gyurkovics nem kapott olajágat életében, hosszú haldoklásában még kevésbé. Virgácsot annál többet. Sorolhatnám megaláztatásait, bántásait, de közülük most csak egyet említek. Természetesen saját különvéleményem szerint. Költészetének köztudottan középponti témája a haza, a magyarság, az Istennel való kapcsolata és a keresztény hit. A Balassa-kard, ez a nemzeti költői kitüntetés azoknak dukál, akik a fentebbi témakörben jeleskednek. Hiába emlékeztettem erre a kuratóriumot, nem kapta meg, halálos betegem sem.

Istenem, istenem. Ez legyen a legnagyobb bűne a nemzeti oldalnak. Sokkal nagyobb, hogy üres a kardhüvely, s gyávaságát, megalkuvásait bölcsességnek álcázza sunyi mód, miközben a balliberális értelmiség félrevezeti a társadalmat. ■